

ZIYO CHASHMASI

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI GAZETASI

*** № 5 (184) *** 2010 YIL, MAI ***

ISSN-2010-9393

1993 YIL, 21 MARTDAN CHIQA BOSHLAGAN

БАРКАМОЛ АВЛОД ЙИЛИ ДАСТУРИ — АМАЛДА

Спорт ёш авлод маънавий камолотининг ҳам гаровидир. У орқали жамоага ҳурмат, бир-бирини қўллаб-қувватлаш, бир-бирининг ютуғидан қувониш орқали ўзаро меҳр-оқибат, дўстлик ва ҳамжиҳатлик сингари инсоний фазилатлар айнан болаликда, спорт воситасида осон шаклланиши мумкинлигини ҳеч ким инкор қила олмайди. Болаларга инсонпарварлик, халқпарварлик ҳақида узундан-ўзоқ маъруза ўқигандан кўра, бу юксак туйғуларни жисмоний тарбия ва спорт орқали уларнинг қалбига сингдириш кўпроқ наф келтиради.

Ислом КАРИМОВ.

УНИВЕРСИАДА -2010

ИШОНЧНИ АПБАТТА ОҚЛАЙМИЗ!

Анджон шаҳрида бўлиб ўтадиган Универсиада ўйинларига спортчи талаба ёшларимиз қизгин тайёргарлик кўришмоқда.

23 апрель куни институтимиз Маданият саройида Универсиада ўйинларида иштирок этиш учун йўлланма олган спортчилар билан Жиззах вилояти ҳокими С.Исмоилов учрашув ўтказди.

Учрашувга Жиззах политехника институти, Жиззах Давлат педагогика институти раҳбарлари, спорт усталари, мураббийлар, ҳомийлик қилувчи етакчи корхона ва ташкилотларининг раҳбарлари таклиф қилинди.

Жиззах Давлат педагогика институти ректори, профессор О.Дўсматов Универсиадага тайёргарликнинг бориши ҳақида ахборот берди.

Бу йилги Универсиада ўйинларида 12 спорт тури бўйича 131 нафар спортчи талабалар Жиззах вилояти шарафини ҳимоя қиладилар. Уларга 12 нафар мураббий ҳамроҳлик қилади, ҳакам сифатида йўлланма олганлар сони ҳам 12 нафарни

ташкил этади. Шу кеча кундузда ҳар иккала ўқув юрти спортчи талабалар қизгин машқ устида. Машғулотларни тажрибали устоз ва мураббийлар ўтказмоқдалар.

Вилоят ҳокими С.Исмоилов спортчи талабалар, мураббийлар, федерация раислари, ҳомий ташкилотларининг раҳбарлари билан юзма-юз мулоқотда бўлиб бундан аввалги Универсиада натижалари билан қизикди, бу йилги мусобақаларда Жиззахлик ёшлар камида кучли олтилик қаторида бўладилар, деб умид билдирди. Ўз навбатида мураббийлар ва спортчилар вилоят ҳокимининг бу ишончини оқлашга, катта ғалабалар билан қайтишга сўз бердилар.

"Жиззахдон", "Жиззахнефть", "Дўстликдон" ОАЖ, газлаштириш ва электр тармоқлари ҳамда пахта тозалаш, "Иккиламчикораметалл" ва бошқа кўплаб етак-

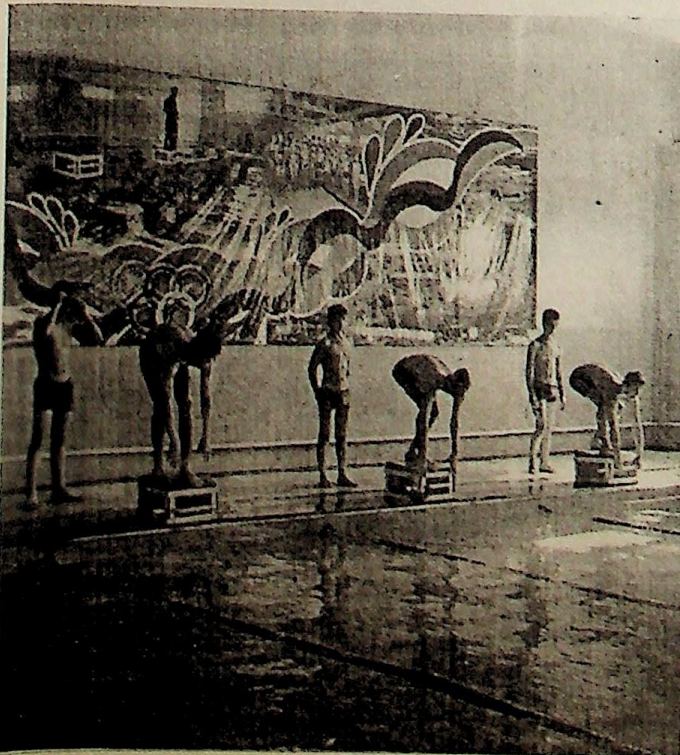
чи тармоқларнинг корхона ва муассасалари раҳбарларига Универсиада ўйинлари иштирокчиларига яхши шароит яратиб бериш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш вазифаси топширилди.

Жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш, соғлом, баркамол авлодни вояга етказиш учун ғамхўрликни кучайтириш бундан буён ҳам ҳокимликнинг диққат-эътиборида бўлади, — деди вилоятимиз ҳокими. Спортчиларимиз бу ғамхўрликни катта ишонч, ва айни чоғда юксак масъулият сифатида қабул қилдилар. Бу ғамхўрлик уларга қанот бағишлади, десак муболага бўлмайди. Бугунги кунда ҳар бир спортчи ва мураббий қалби ана шу юксак ишонччи оқлаш, кадрдон институтига ғалаба билан қайтиш иштиёқида ёнмоқда.

А.ШАРИПОВ

Суратларда: "Универсиада—2010" иштирокчилари машғулот ўтказишяпти.

Т.Турдиев олган суратлар.

АХБОРОТ ҚИСҚА САТРЛАРДА

Табиатшунослик факультети география ва иқтисодий билим асослари йўналиши I-IV курс талабалари ҳамда профессор-ўқитувчилари иштирокида Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг "Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш — устувор мақсадимиздир" ва "Асосий вазифамиз — ватанимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигини юксалтиришдир" маърузалари мазмуни ва улардаги хулосаларни ўрганиш бўйича семинар-тренинг бўлиб ўтди.

Шундай семинар-тренингларни май ойида ҳам институтнинг барча гуруҳларида ўтказиш режалаштирилган.

Институтимизнинг талабалар турар жойида Абдулла Қодирий таваллудининг 116 йиллигига бағишлаб адабий-бадий кеча бўлиб ўтди. Тадбир ўзбек тилшунослиги кафедраси ташаббуси билан ўтказилди.

Ўзбек филологияси факультетининг 2-босқич талабалари "Маънавият кўни"да шаҳримиздаги ўлкашунослик ва Ҳамид Олимжон музейларига ташриф буюрдилар ва Жиззах тарихи билан боғлиқ бўлган кўпгина маълумотларга эга бўлдилар.

Институтнинг Маданият саройида соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 674 йиллигига бағишлаб анжуман ўтказилди. Ўқитувчилардан профессор Ф.Аҳмедшина, доцент М.Пардаев, катта ўқитувчи С.Назарқосимовнинг маърузалари тингланди.

Муסיқий таълим йўналиши талабалари томонидан тайёрланган концертни талабаларимиз мириқиб томоша қилдилар. Дастурни "Муסיқа назарияси ва услубияти" ва "Чолғу асбоблари ва анъанавий ижрочилик" кафедраларининг профессор-ўқитувчилари ҳамда талабалари тайёрладилар.

Талабалар турар жойида Ўзбекистон халқ шоири Муҳаммад Юсуф ижодига бағишланган адабий-бадий кеча уюштирилди. Унда ўзбек филологияси факультетининг ўқитувчилари маърузалар билан чиқдилар.

Муҳаммад Юсуф ижоди асосида тайёрланган адабий-муסיқий композиция ва шоир асарларининг кўргазмаси намойиш этилди.

9 МАЙ — Хотира ва қадрлаш куни

Фахрийларнинг талабалар билан учрашуви

“Баркамол авлод йили” ва 9 Май—“Хотира ва қадрлаш куни” умумхалқ байрами муносабати билан Жиззах шаҳрида яшовчи Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари Холмурод Ҳакимов ва Низом Сувоқулов билан профессор-ўқитувчилар ва талабаларнинг учрашуви бўлиб ўтди.

Институт маънавий-маърифий ишлари проректори, доцент А. Тангиров 9 Май—Хотира ва қадрлаш куни умумхалқ байрами арафасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Иккинчи жаҳон уруши галабасининг 65 йиллиги нишонланиши муносабати билан 1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчилари ва ногиронларини мукофотлаш тўғрисидаги фармони ҳақида гапирди.

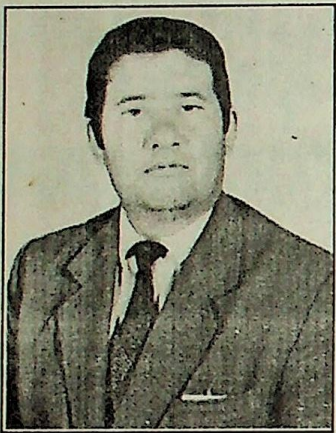
Фахрийлар уруш йилларидаги воқеаларни ҳикоя қилиб бердилар. Айни пайтда ҳозирги кунда ёшларимиз яратилган шарт-шароитларнинг қадрига етиш лозимлигини ўқитдилар.

Учрашувда сўзга чиққан талаба-ёшлар бугунги осойишта ҳаёт, фаровонлик эвазига янада яхши ўқиш, илм ўрганиш ва мустақил Ўзбекистонимиз ривожига ҳисса қўшиш учун ваъда бердилар.

Институт касаба уюшмалари кўмитаси томонидан уруш фахрийларига раҳбарияти ва қимматбахо совғалар тақдим этилди.

Ф. КЎШНАЗАРОВ.

Хотира уйғонса гўзал

Эшмирза Ҳамзаев 1975 йилдан Жиззах Давлат педагогика институтининг физика-математика факультетига ишга қабул қилинди. Устоз дастлаб олий математика кафедрасида лаборантлик лавозимида иш бошлаган. У ўқишдан, изла-нишдан ҳеч қачон чарчамас эди. Ёш олим Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси математика ин-ститутинида аспирантурада таҳсил олгандан сўнг Жиззах Давлат педагогика институти Олий математика кафедрасида ўқи-тувчи, катта ўқитувчи сифатида фаолият кўрсатди.

Эшмирза Ҳамзаев ўқишда талабаларга, ўқитишда эса ўзига нисбатан ниҳоятда талабчан эди. Институтнинг барча жамоат ишла-рида фаол иштирок этар эди. У жамоаси, дўстлари, ҳам-касблари ва шогирдлари ора-сида ҳурмат ва эътиборга сазо-вор эди. Устоз оилада ота-онага гамхўр фарзанд, умр йўлдошига садоқатли ёр, фарзандларига меҳрибон ота эди. Фарзанд тарбиясини доимо биринчи ўриндаги вазифа деб билар эди ва ўғил-қизларини тарбиялашда маънавияти бой комил инсон бўлишга, ўқиб илмли бўлиб эл корига ярайдиган бўлиб камол топишларига ҳаракат қиларди. Ана шу меҳнатнинг самараси бугунга келиб ўз натижасини берган. Қизи Умида Маматқуло-ва институтимизнинг “Информа-тика ва ахборот технология-лари” кафедрасида ўқитувчи, ўғли Ҳақберди Ҳамзаев “Умумий физика” кафедрасида ўқитувчи ҳамда физика-математика фа-культетининг ўқув ишлар бўйича декан ўринбосари, қизлари Мунира ва Машхура ўқитувчиси, ўғли ўрол Ҳамзаев ички ишлар ходими бўлиб ишлаб келмоқда.

Устоз жуда қисқа умр кўрди. У атиги 51 баҳорни қарши олди. Математиканинг “Сонлар назарияси” бўйича номзодлик дис-сертациясини яқунлаб, ҳимоя қилиш арафасида турган Э.Ҳам-заевни бевақт ўлим орамиздан олиб кетди. Гарчанд устоз қисқа умр кўрган бўлсада, ана шу вақт мобайнида йилларга татигулик улкан ишларни қилиб кетди. Ол-лоҳ томонидан берилган умри-нинг ҳар бир лаҳзасини фақат эзгулик ва яхшилик йўлида сарф қилган устоз Э.Ҳамзаев ҳам-касблари, шогирдлари қалбида мангу яшайди. Шу ўринда шоир А.Ориповнинг куйидаги сатрла-рини эсладим:

*Оққан сув ортига желмагай қайтиб,
Ўтган жойни лекин айлағай жаннат.
Сиздан қолган ном бу — шогирдлар ажиб,
Сиздан қолган ном бу — ҳеч ўчмас ҳиммат.*

Адҳам ЁҚУБОВ,
физика-математика факультети талабаси.

Иқтисодий юксалиш ва барча жабҳалардаги тараққиётнинг бирламчи омили шу ерда яшовчи фуқароларнинг илмий салоҳияти билан чамбарчас боғлиқдир. Юқори билим даражаси ижтимоий ва иқтисодий жабҳаларнинг ривожланишига туртки берувчи кучдир. Дунё миқёсида ўз ўрнига эга бўлишга интиладиган ҳар қандай жамиятда изланувчан, билим даражаси юқори ва тўғри фикрлашга қобил инсон асосий бойлик сифатида тан олинади. Афсуски, бугунги кунда ҳамма ҳам шундай фикрлайди, дейиш қийин. Бунга мисол тариқасида кўшни Тожикистонда бўлаётган воқеаларни олсак бўлади. Ҳозирги пайтда Тожикистоннинг олий ўқув юртли талабасининг кўлида Роғун ГЭСига тегишли акция бўлмаса у имтиҳонларга киритилмаяпти. Бундай шайтоний ўйинлардан азият чекаётган талабаларнинг молиявий аҳволи эса кундан кунга ёмонлашмоқда.

рига ҳам қўл суқишмоқда. Кунини зўрға ўтказаятган бу шўрликларнинг аҳволи эса ҳеч қимми қизиқтирмаяпти. Мамлакат президенти Тожикистоннинг порлоқ келажagini ёшларнинг билимли, ақл-за-коватли ва ҳар томонлама етуқлигида эмас, фақатгина мамлакатнинг мустақил-лигида кўраётгандир балки...

Ижтимоий фанлар бўйича талабаларга сабоқ берадиган Шаҳноза Файзиёва та-лабалар ҳаётига баҳо берар экан, улар-нинг келажаги танлаган касбларига оид

лиш ишларига жалб этилаётганликлари ақлни лол қолдиради. Шу муҳитда таълим олаётган талабанинг тарбияси эртага қандай бўлиши ҳам бизни ташвишга сол-моғи шарт. Талабалар кўлида кўпроқ акцияси бўлса ўзига имтиёзлар бери-лишини ва имтиҳон дафтарчасига аъло баҳолар кўйилишини яхши билгани боис ўқишга ҳам, чуқур билимга эга бўлишга ҳам интилмай кўйган. Мамлакатнинг эр-танги кунини шу ёшларга боғлиқ эканли-гини шу қадар унутиш мумкинми? Эртага мамлакат қайси йўл билан ривожла-нишини шу ёшлар ҳал қиладику, ахир?! Уларга турли йўллар билан муаммолар туғдирилверса, ўз имкониятларини яра-тишларига, салоҳиятларини оширишга турли тўсиқлар кўйилверса, эртага улар чет элларда ўзларини юзага чиқариш учун, албатта ватанларини ташлаб кета-дилар”, — дейди кўйиниб Ш.Файзиёва.

Тожикистоннинг олий билим даргоҳ-ларидаги бугунги воқелик, ҳақиқатан ҳам ташвишли тус олган. Мамлакатда таълим-тарбия тизимининг меъёрида ишлашига порахўрлик, домлаларнинг ўз талабала-рига таъмагирона муносабати, уларнинг тақдирига нисбатан лоқайдлиги жиддий ҳавф туғдирмоқда.

Ҳамид ТУРСУНОВ,
Манба — Центр-Азия сайти.

АТЛАС САЙЛИ

Педагогика-психология, мак-табгача таълим ва болалар спорти, дефектология ва мусиқа бўлими, хотин-қизлар кенгаши, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати ва касаба уюшмаси кўмитаси “Баркамол авлод йили” дастури доирасида талаба қизлар ўртасида “Атлас сайли” деб номланган кўрик-танлов тадбирини ўтказдилар.

Маънавий – маърифий ишлар самарадорлигини ошириш, ўзбек халқининг миллий урф-одатлари, айниқса кийиниш маданиятини янада юксалтириш тадбирининг асосий мақсади қилиб олинди.

Ҳакамлар атлас либослари-нинг миллий талқини, замона-вийлиги, миллийлик ва замона-вийликнинг уйғунлашгани каби жиҳатларга қараб баҳо берди-лар. Миллий либослар талқини бўйича Б.Алимова, Ф.Товбоева, С.Неъматова, Д.Шарипова каби

талабалар голиб бўлдилар. Шунингдек Зулфия Ҳайитова энг сочи узун, Ирода Очилова энг майда ўрилган соч номи-нациялари бўйича биринчилик-ни эгалладилар.

Кўрик танлов голиблари ташкилотчилар ва ҳомийлар томонидан таъсис этилган сов-ғалар ва фахрий ёрликлар билан тақдирландилар.

Кўрик-танловда институт маънавий-маърифий ишлари проректори А.Тангиров, касаба уюшмалари кўмитаси раиси К.Исаев, хотин-қизлар кенгаши раиси З.Абдувалиева, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати етакчиси Ф.Ақчаев иштирок этдилар.

Г.АҲМАДОВА,
“Зиё чашмаси” муҳбири.

Суратда: Атлас сайли иштирокчилари.

ТАЛАБАГА ТЕККАН РОҒУН ҚАРҒИШИ

Мустақил эксперт Хожиакбар Мирсо-лиев тожик талабаларини шусиз ҳам кўплаб муаммолар қийнаб келаётгани ҳақида фикр билдирди. “Коррупциянинг мамлакатимизда мустаҳкам илдизга эга бўлгани, кундан кунга тараққий топаётган оқибатида у бугунги кунга келиб таъ-лим тизимини ҳам буткул эгаллаб олди. Имтиҳон сессияларидан эсон-омон ўтиб олиши учун талабадан домлалари 300 сомонидан ҳам кўпроқ пора талаб қи-лишмоқда, бу пул камида 100 АҚШ дол-ларига тенг келади. Мамлакатнинг бошқа шаҳарлари ва чекка ҳудудларида яшов-чилар учун олий ўқув юртлирида ўқиш ушалмас орзу ва ортиқча дабдаба сифа-тида тан олинди бўлди. Қолаверса ўқиш-га кириш учун топшириладиган имтиҳон-лар пайтида талаб этиладиган порани бе-риш қувватига эга одамни чекка ҳудуд-

ларимизда топиб бўлибсиз. Айниқса, талаба қизларга жуда оғир бўлмоқда. Чунки, билим юртлиримиздаги профес-сорлар ва ўқитувчилар талаба қизларни ўзлари билан жинсий алоқа қилишга мажбурлашмоқда”, — дейди эксперт.

Ҳақиқатан ҳам, мамлакат раҳбария-тининг ўйламай қабул қилаётган қарорла-ри Тожикистоннинг талаба ёшлари ҳаё-тида кўплаб муаммолар туғдирмоқда. Уларни сув омборлари қурилишига жалб қилаётганлари камдек, камига чўнтакла-

кенг билим олишда эканлигини, бунинг учун эса семинарлар, лекциялар, тажри-балар, лаборатория ишлари муҳим ўрин-тутишини алоҳида таъкидлади. “Афсуски, биринчи кунда талабаларни имтиҳонларга киритиш пайтида ва билим даражасига яраша баҳо қўйишда уларнинг билимига эмас, аксинча кўлларида Роғун ГЭСнинг акцияси бор-йўқлигига қарашмоқда. Кў-лида шундай акцияси йўқ талаба имти-ҳонга умуман киритилмаяпти. Бундан ташқари уларни мажбурий тарзда қури-

ЭКОЛОГИЯ ВА ҲАЁТ

ТАЛАБАЛАРДА ЭКОЛОГИК МАДАНИЯТНИ ШАКЛЛАНТИРАЙЛИК

Институтимизда вилоят ҳокимлиги, Ўзбекистон экологик ҳаракати вилоят бўлими, Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти Жиззах минтақавий ахборот-таҳлил маркази ҳамкорлигида "Худуддаги экологик вазият: муаммо ва ечимлар" мавзусида илмий-амалий семинар бўлиб ўтди. Олий мажлис Қонунчилик палатаси депутати Ойбек Мамараҳимов ушбу мажлисда сўзга чиқиб куйи палатанинг "Экология ва атроф-муҳит муҳофазаси масалалари" кўмитаси томонидан олиб борилаётган ишлар, мамлакатимизда экологик вазиятни барқарорлаштириш дастури ва уни бажариш борасидаги вазифалар ҳақида гапирди.

Ушбу анжуманнинг айнан талабалар иштирокида ўтказилиши бежиз эмас, албатта. Экологик таълим, экологик маданият ҳар бир талаба фао-

лиятининг негизидир. Анжуманда экологиянинг бир бўлаги бўлмиш ичимлик суви тўғрисида қизиқарли, ачинарли далиллар келтирилди. Берилган маълумотларга кўра вилоятимизда ичимлик суви фақатгина ер ости суви ҳисобидан қондирлар экан. Юза сувлари манбаси вилоятимиз худудида кам миқдорда. Борлари ҳам саннат ва қишлоқ хўжалиги ҳисобидан ифлосланмоқда. Сув экологик савияси паст бўлган аҳоли томонидан беҳуда сарф қилинаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Вилоят "Сувоқова" ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиғи ўринбосари Парда Шукуров "Сув ресурсларининг бугунги кундаги муаммолари ва ечимлари" мавзусидаги маърузасида аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш, Жиззах шаҳрида сув тармоқларини янгилаш, сувни қайта ишлашни йўлга қўйиш масалаларига асосий эътибор

қаратишимизни айтиб ўтди. Мавжуд сув ресурслари, улардан фойдаланиш кўрсаткичлари, юзага келадиган сув танқислиги, сугориш тизимининг ишдан чиқиши билан боғлиқ масалалар, тупроқ ресурсларини асраб авайлаш, бу борада жамоатчилик ва соҳа мутахассислари томонидан қилинаётган ишлар тўғрисида институтимиз катта ўқитувчиларидан Юсуф Усмонов, Тўлқин Мирзаев қилган маърузалар кўпчиликни ўйлантириб, мушоҳада юритишга ундади. Анжуманда кўриб чиқилган долзарб масалалардан яна бири вилоятимиз туманларидан бири бўлган Фаллаорол туманидан оқиб ўтаётган "Шўрбулоқ" деб номланган каналга турли захарли чиқиндиларнинг оқизилиши ўша худуд аҳолиси учун бироз бўлсада салбий оқибатлар кўрсатилаётганлиги бўлди.

Экологик маданиятни ҳар бир талаба чуқур ўрганиб чиқиши

табиат инъомларидан оқилона фойдаланишга катта туртки бўлади деб ҳисоблаймиз. Табиатшунослик факультети ўқитувчилари билдирган фикрга ҳам қисқача тўхтаб ўтишимиз мақсадга мувофиқ бўлади. Уларнинг таъкидлашича вилоятимиз чўл зонасида ер ости сувларининг капилляр кўтарилиши ҳисобидан сув таркибидеги тузлар тупроқ юзасига чиқиб қолапти. Биз табиатшунос ва экологлар бу ҳолга қарши зарур чора тадбирлар кўриб чиқишимиз зарур. Акс ҳолда келажакда ечимни топиб бўлмайдиган экологик муаммолар келиб чиқиши мумкин.

Семинарда Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенати аъзоси Б.Мажнонов сўзга қичди.

А.САФАРОВ, Д.МАТМУРОВОВА,
биология ва ҳаётий фаолият хавфсизлиги йўналиши талабалари.

ГИЁХВАНДЛИККА ҚАРШИ КУРАШ – БАРЧАНING ИШИ

Истиқлол йилларида мамлакатимиз тубдан ўзгарди, шаҳар ва қишлоқларимиз янада обод масканга айланмоқда. Айниқса ёшларга таълим тарбия берадиган ўқув даргоҳларининг моддий-техника базаси янада яхшиланиб, энг замонавий ўқув қуроллари ва жиҳозлари билан таъминланди. Бирок, эришган ютуқларимизга соя солувчи иллатлар ҳам йўқ эмас. Ана шундай иллатлардан бири гиёҳвандликдир. Минг афсуски, айрим ёшларимиз бу оғу ортида қандай офат ётганлигини чуқур англаб етмайдилар. Гиёҳвандликка қарши юртимизда бир қанча тадбирлар ўтказилмоқда. Инсти-

Оғу ортидаги офат

тутимизда "Гиёҳвандлик аср вабоси" мавзусида йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишда вилоят СПИД марказидан, ички ишлар бўлимидан ва яна бир қатор тегишли ташкилотларнинг мутахассислари қатнашдилар. Маънавий-маърифий ишлар проректори А.Тангиров сўзга чиқиб "Ҳар бир талаба, ҳар бир ота-она, маҳалла аҳли, ҳар бир фарзанд бу иллатга қарши курашишни ўзининг доимий вазифаси деб билмоғи, фарзандларимиз, талабаларимизнинг бўш вақтини фойдали машғулотларга йўналтиришимиз керак", деди. Бир қатор мутахассислар бу ҳақда ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Масалан, гиёҳвандлик моддасини сурункали истеъмол қилиш оқибатида жигар кичрайиб, фаолияти сусаяр экан. Унинг ҳужайралари атрофида ҳазм бўлмаган ёғли моддалар қотиб қолади. Энг ёмони бу бало асаб тизими ҳам катта зарар етказиб, киши захри қотилни истеъмол қилмаса турсин ҳам яъни банги бўлиб қолар экан. Гиёҳвандликка мубтало бўлган ота-онани ногирон фарзандлар дунёга келади. Бу болаларнинг ҳам тенгдошларига ўхшаб баҳорда кенг далаларда варрак учиргиси, қишда қорбўрон ўйнагиси соғлом яшагиси келади. Бирок...

Гиёҳвандлик ёшларимизнинг умр заволидир. Азиз ёшлар, турли иллатлардан ўзингизни асранг, юртимизга, жамиятга фойдамиз тегадиган баркамол авлод бўлиб етишиш, ҳаётимизни нурафшон этиш албатта ўз қўлимизда. Ҳаётингизни остон-устун бўлишига асло йўл қўйманг!

А.САФАРОВ, Ш.АХБУТАЕВ,
биология ва ҳаётий фаолият хавфсизлиги йўналиши талабалари.

ЁШ ТАДҚИҚОТЧИЛАР МИНБАРИ

Чўлланаётган чўллардан бири Қизилқум чўли бўлиб, унинг ҳозирги аҳволи олдиндагисига нисбатан ёмонлашиб бормоқда. Қизилқум чўлида минг-минглаб қўйлар, туялар боқилади, ноёб ва фойдали хайвонлар яшайди, ер бағрида катта нефть, кўмир, газ ва бошқа фойдали казилма конлари бор. Антропоген омиллар таъсирида воҳалар чўлга айланмоқда, ўсимликлар камийиб бормоқда, улар турлари ўзгариб сифати бузилмоқда, тупроқларни шўр босиб, баъзан табиатга катта зарар ҳам етмоқда. Буларнинг олдини олиш, чўл табиатидан оқилона фойдаланиш йўллари ҳар томонлама ўрганилиши, тегишли тадбирлар амалга оширилиши керак.

Чўлни асраш керак

Инсоннинг чўл ўсимликларига салбий таъсири хўжаликнинг нотўғри юритилиши оқибатида келиб чиқади. Чўл ўсимликларига асосан куйидагилар салбий таъсир кўрсатади:

Чорва молларини кўплаб тартибсиз боқиш. Баъзи жойларда чорва моллари қудуқлар атрофида кўп тўпланиб, ўсимликларни пайхон қилади. Кўпинча озука

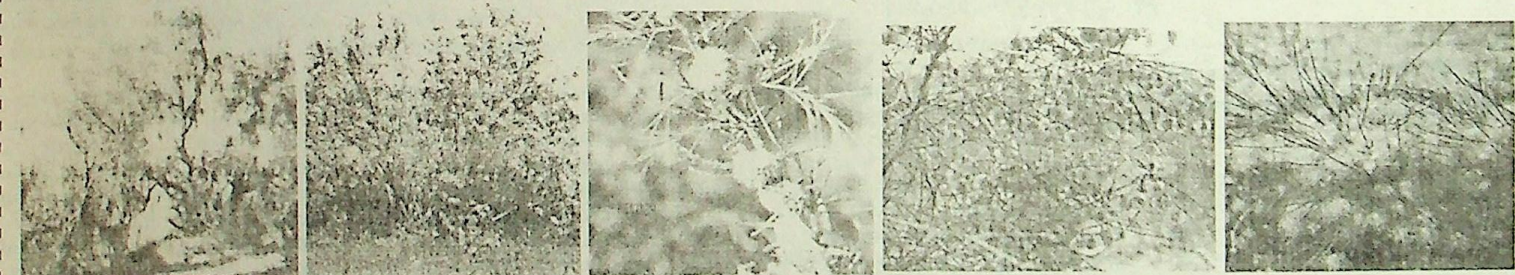
бўладиган ўсимликлар ўрнига исирик (*Regranum L*) кўпайиб кетиб яйловни ишдан чиқаради.

Ўсимликларни ортқича кесиб, ўриб олиш. Агар чўл ўсимликлари кўплаб кир-

мумкин. Шу сабабли ўсимлик қопламани айниқса дарахт ва бута ўсимликларини сақлаб қолиш билан бир қаторда дарахтзор ва бутазорлар барпо этишга алоҳида эътибор бериш керак. Ўсимлик қопламанинг ўзгариши хайвонот дунёси, тупроқ жараёнларига, ер ости сувларига ҳам катта таъсир кўрсатади. Ҳеч бўлмаганда чўлларнинг ҳозирги ҳолатини сақлаб қолиш зарур.

Ана шу талаб ва вазифалардан келиб чиқадиган бўлса, биз талаба-ёшлар, яъни бўлажак педагоглар ҳар биримиз табиатни асраш ва уни бойитишга ўз ҳиссамизни қўшимиз лозим. Аҳоли ўртасида тарғибот-ташвиқот олиб боришдан ташқари ўзимиз ҳам шу муқаддас ишнинг бевосита иштирокчиси ва ташкилотчиси бўлсак она табиатни асраган ва уни келажак авлодга етказган бўламиз.

Дилбар ИЛЁСОВА,
биология ва ҳаётий фаолият хавфсизлиги йўналиши талабаси.
Суратларда: талабалар тўплаган чўл ўсимликларидан намуналар.

ФАН ТўГАРАКЛАРИ
ФАОЛИЯТИДАН

"Илм" саҳрода дўст, ҳаёт йўлларида таянч, ёлғизлик дамларда йўлдош, бахтиёр дақиқаларда раҳбар, қайғули онларда мададкор, одамлар орасида зебу зийнат, душманларга қарши курашишда қуролдир", деган эди доғишманларимиздан бири. Дарҳақиқат, инсоннинг билим олинши, чуқур илмга эга бўлиши етук бир фазилат ҳисобланади. Маълумки, ёшлар турли хил соҳаларда ўзларининг тинимсиз изланишларини олиб бормоқдалар. "География ва иқтисодий билим асослари" йўналишида ташкил этилган "Ёш иқтисодчилар" тўғарагининг бугунги фаолияти бунинг яққол исботидир. Жорий ўқув йилида тўғаракка 120 нафар талаба аъзо бўлиб,

улар ўзларини қизиқтирган саволлари, таклифлари, бугуннинг энг долзарб иқтисодий масалалари юзасидан фикрлашиб, баҳслашадилар.

Тўғаракнинг навбатдаги йиғилишида тўғарак раҳбари, ўқитувчи Ж.Исмоилов машғулоти

Н.Комилова Давлат бюджети кишилиқ жамияти тараққиётининг маълум бир босқичида пайдо бўлганлигини, унинг вужудга келиши билан бевосита боғлиқ эканлигини

Ёш иқтисодчилар фаолияти

очиб бериш учун сўзни факультет декани, профессор Х.Мавлоновга берди. У тўғаракнинг ўз вақтида ташкил этилганлиги ва бунга талабаларнинг иштиёқи баландлигидан мамнунлигини айтиб, тўғаракнинг келгуси ишларига муваффақият тилади ва унинг фаолияти янада ривож топишига ишонч билдирди.

Шундан сўнг кун тартибидеги мавзу бўйича 408-гурӯҳ талабаси Наргиза Комиловага сўз берилди.

а й т и б .
"Давлат бюджети-нинг моҳияти ва вазифалари" мавзусида маъруза ўқиди. У ўз нутқида давлат бюджетининг моҳияти, функциялари ва аҳамияти тўғрисида атрофлича маълумот бериш билан бирга мамлакатнинг молия тизимида давлат бюджети марказий ўрин эгаллашини, марказлаштирилган пул фондини шакллантириш орқали давлатнинг қўлида катта миқдордаги молиявий ресурслар тўпланишини ва улар умумдавлат эҳтиёжларини қондиришга сарф этилишини айтиб ўтди.

Маъруза қизиқарли бўлиб, талабалар томонидан жуда кўплаб саволлар берилди. Саволларга маърузачи батафсил жавоб берди. Шундан сўнг иқтисодиёт учун долзарб ҳисобланган бу мавзунинг очилмаган қирралари ва ҳозирги кундаги аҳамиятини "Иқтисодий билим асослари" кафедраси мудир доцент Ш.Хидиров ва тўғарак раҳбари, ўқитувчи Ж.Исмоиловлар қизиқарли фикрлар билан асослаб бердилар. Бундан ташқари талабалар жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози шароитида республикамизнинг инқирозга қарши чоралар Дастурининг бажарилиши ҳақида маълумот олдилар.

Тўғаракнинг бундай фаолияти талаба-ёшларнинг иқтисодий билимлар бўйича саводхонлигини оширишда катта аҳамият касб этмоқда.

Олтиной АБДУРАШИДОВА,
география ва иқтисодий билим асослари йўналиши талабаси.

ТАЛАБАЛАР МУШОИРАСИ

ДИЛДАГИ ОХИМ

Баъзан орзулардан кечаркан киши,
Хатто юрак амрига тураркан қарши.
Бир мақсад амалга ошиши учун,
Тўғри келар ўз бахтини қурбон қилиши.

Эй менинг юрагим тубида ётган,
Яширин ва аммо гўзал туйгулар.
Мени ҳаёт уммонига отинлар майли,
Майли, мени тамоман чулғасин ўйлар.

Ҳаёт сен ҳам мени сина минг бора,
Қалбимни бахтгамас, ғамга ташлагин.
Вужудим ҳар дарддан бўлса ҳам пора,
Аямагин тақдир кўпроқ қийнагин.

Фақат айирмагин мени бир дарддан,
Оллоҳим мен учун берган неъматдан.
Юрагим тубида яшасин майли,
Мунгли армон бўлиб ушалмас бахтдан.

Ўйларим тинч қўймас мени бир муддат,
Вужудим ўртайди ўша оғир дард.
Саволлар йўл бермас менга бир қадам,
Ўйлайман ҳаёлим доим бўлар банд.

Барно Жумаева,
инглиз тили ва адабиёти
йўналиши талабаси.

ЧИН ДЎСТ

Дунё бунча азобинг ёмон,
Орзулар кўп, ушалиш гумон,
Дўст терингга тикади сомон,
Дилни фақат ўртайди армон.

Гоҳо кесақдан ҳам чиқар экан ўт,
Неки ғаминг бўлса фақат ичга ют,
Дардлашсанг чин дўст-ла ғам бўлар унут,
Аммо ҳасратдош дўст топмогинг гумон.

Камола ҲАЙТБОЕВА,
тасвирий санъат ва
муҳандислик
графикаси
йўналиши
талабаси.

ОРЗУ ТОНГИ

Чиқиб келар қуёш тоғлар ортидан,
Аста-секин оппоқ тонг отар.
Сокин тонг ҳар бир юракда,
Ажиб гўзал ҳислар уйғотар.

Осмон ёрқин ҳамда мусаффо,
Нурафшон ҳар кун муборак.
Табиат алла каби таратар наво,
Эзгу орзулардан беради дарак.

Отган ҳар тонг қайтмас, бетакрор,
Уни мазмунли ўтказмоқ керак.
Ҳаёлда қайта-қайта ўйламай такрор,
Орзуларни рўёбга чиқармоқ керак.

Йиллар ўтиб чексиз орзулар ила,
Яхшилар етади ўз муродига.
Ҳар ким ўрнин топиб яшайди,
Бахш айлайди бахт ҳаётига.

АКАЖОН

Акажон сиз танҳо ўқтамсиз,
Меҳрли қалбингиздан таралар зиё.
Ўзбек ўғлонлари ичра кўркамсиз,
Сиз билан бахтли гўзалдир дунё.

Қалбингизда доим Оллоҳ ягона,
Ўз паноҳида асрайди ҳар дам.
Дуога қўл очса муниса она,
Чекинар ортига қайғула алам.

Тилагим ушалсин сиз қилган орзу,
Қалбингизни элтар эзгулик томон.
Юзингиздан ҳеч кетмасин кулгу,
Севинч улашувчи бўлинг бир инсон.

Ватан остонасига қўйганда қадам,
Йигитлик шарафини оқламоқ лозим.
Юксак мартабага эришганда ҳам,
Она сийнасига сиз қилинг таъзим.

Дилдора ИНОМОВА,
ўзбек тили ва адабиёти
йўналиши талабаси.

ТИНЧЛИК

Осмон беғубор бўлар,
Олам беозор бўлар,
Инсон бахтиёр бўлар,
Тинчлик бўлса жаҳонда.

Қир боғлар яшнаверар,
Кушлар ҳам сайрайверар,
Болалар яйрайверар,
Тинчлик бўлса жаҳонда.

Юксалади кенг жаҳон,
Ташриф буюрар меҳмон,
Ватаним гуллар ҳар он,
Тинчлик бўлса жаҳонда.

Гулзорлар гулга тўлар,
Халқим меҳрли бўлар,
Бахтимиз доим кулар,
Тинчлик бўлса жаҳонда.

Фароғат КҮЧИЕВА,
ўзбек тили ва адабиёти
йўналиши талабаси.

ОНАЛАР

Тухматдан абгор бўлган инсоннинг,
Сабаб бесабаб кўнгли вайроннинг,
Жисми инсону бузуқ иймоннинг,
Дардига дармон бўлинг оналар.

Уйига келган меҳмонни сизлаб,
Ёмондан ҳам яхшилиқ излаб,
Болангизнинг бахтини тилаб,
Доим омон бўлинг оналар.

Уйининг тўрида бўлар бешиги,
Унда янграйди гўдак йиғиси,
Она учун шудир жаннат эшиги,
Дунё саодатин кўринг оналар.

Боласин оқ ювиб, оқ тарайди,
Фарзанди кулса она яйрайди,
Борида қадрайлик, ўтган қайтмайди,
Ҳар қачон саломат юринг оналар.

Ватанимиз гуллаб яшнасин,
Яхшилик ғолиб қадам ташласин,
Тинчлик тутамас қўшиқ бошасин,
Дуога қўл очиб туринг оналар.

Жамол ШАКАРОВ,
география ва иқтисодий
билим асослари йўналиши
талабаси.

ФИКР ҲАЁ— ИНСОН ЗИЙНАТИ

Инсонда бир гўзал ҳислат борки, у йўқолса, биз маънавий қашшоқ бўлиб қоламиз. Бу ҳислат — «ҳаё, ибо» деб аталади.

Ҳаё-иймоннинг бир бўлагидир, у иймоннинг сайқал топишида муҳим ўрин тутаети. Қайси бир кишининг ҳаёси кучли бўлса, унинг иймони ҳам бақувватдир.

Халқимизда иймонсизда ҳаё, ҳаёсизда иймон бўлмайди, деб бежиз айтилмаган.

Аллома Имом Абдулҳасан ал-Моваридий ҳаёни уч қисмга бўлган: «Билинги ҳаё уч қил бўлади: Аллоҳдан ҳаё қилиш, одамлардан ҳаё қилиш ва инсон ўзидан ҳаё қилиш».

Бугунги кунда айрим ёшларимиз, ҳатто талабаларимизда шарм-у ҳаё биров саёзлашгандек туюлади. Ҳаёсиз одамдан эса андишасизлик, юзсизлик, виждонсизлик юзага чиқариларди. Бир сўз билан айтганда ҳаё иймоннинг таянчи бўлиши билан бирга инсоннинг зийнати ҳамдир. Шу ўринда Имом Абдулҳасан ал-Моваридий ҳазратларининг фикрларини изоҳлаб ўтишни жоиз деб топдим: аллоҳдан ҳаё қилиш — бу унинг барча амрларига бўйсуниб, итоат қилиш ва ман этган нарсаларидан қайтишдир. Одамлардан ҳаё қилиш — ҳалол ва ҳаққоний ҳаёт кечириб. Ўзидан ҳаё қилиш эса шундай бўлиши керакки, кейинчалик қилган ишидан виждони азобланмасин. Мен тенгдошларимга ана шу алломанинг доно сўзларига доим амал қилишларини ва бу ҳислатлар баркамоллигимизнинг муҳим белгиларидан эканлигини уқтирмоқчи эдим.

Гулҳаёхон ИНОМОВА,
инглиз тили ва адабиёти
йўналиши талабаси.

«ЗИЁ ЧАШМАСИ» ТАХРИРИЯТИГА ХАТ

Бугун ҳар томонлама ривожланган замонавий таълим-тарбия олиш учун барча шарт-шароитлар яратилган даврда биз талабалар ҳеч қийинчиликсиз таълим олмақдамиз. Биз бу давр билан фахрланиб унинг қадрига етмоғимиз зарур. Бироқ қуёш бор жойда соя ҳам бўлади деганларидек, шунча имкониятлардан ҳам оқилона фойдалана олмаётганлар ёки буларни оёқ ости қилаётганлар ҳам минг афсуски оз бўлсада учраб турибди. Улар ўзлари таълим олаётган жойини нақадар муқаддаслигини, биздан олдин ҳам бу даргоҳда не-не улуг инсонлар таҳсил олгани, бундай шароитларни яратишда эса институтимиз раҳбарияти қанчалик заҳмат чекканини унутиб қўйган кўринади.

Буни ўқув хоналари парталари, эшиклар, хаттоки деворларда акс этган, киши таъбини хира этадиган қўш тирноқ ичидаги «ижодкорлик» намуналаридан кўришимиз мумкин.

Маъруза соатлари ўқиладиган хоналарига кириб ўқув парталарига назар ташласангиз, ундаги ёзувларни кўриб ғазабингиз кўзийди.

Кузатишлар натижасига кўра бу ишлар кўйи курсларда кўпроқ кузатилар экан. Буларни биров бўлсада бартараф этиш мақсадида институтимиз талабалари шанбаликлар уюштириб йўқотишга муяссар бўлган эди. Аммо номини парта ва деворларга муҳрламоқчи бўлган «шухратпараст» тенгдошларимиз яна пайдо бўлган кўринади. Айниқса бу иллат ўғил болалар орасида оммалашмоқда. Бу уларнинг маданиятсизликларидан далолат эмасми? Бизнинг

институтимиз Республикамизда ўзининг ҳар томонлама ободлиги, талабаларнинг одоб ахлоқи, таълим тарбиянинг етарли даражада олиб борилиши билан ажралиб туради. Лекин юқоридаги каби кўринишлар барчамизга муқаддас бўлган институтимиз обрўйига салбий таъсир

—Бизга арзимас кўринган муаммо бу ерга ташриф буюрган меҳмонлар, ота-оналаримиз, қолаверса мўтабар устозларимиз кўнглида қандай ўйлар ўтишини тасаввур этайлик. Биз етакчилар доимо хушёр туриб бундай ҳолатларни вақтида бартараф этишимиз даркор. Ахир

«ИЖОДКОРЛИК»НИНГ ПАРТАДАГИ АКСИ ҲУД МАДАНИЯТСИЗЛИК

этиши мумкин. Барчамизнинг хабаримиз бор, институтимиз «Камолот» ЁИХ ҳам бу борада етарлича тушинтириш ишлари олиб бормоқда ва тинимсиз ишламоқда.

Яқинда етакчи талабалар, гуруҳ сардорлари ва фаоллари билан бўлиб ўтган йиғилишда айнан шу ва бошқа муаммолар устида баҳс юритилди. Йиғилишни институт «Камолот» ЁИХ бошланғич ташкилоти етакчиси Ф.Ақчаев олиб борди ва куйидаги фикрларини айтиб ўтди.

бу даргоҳ барчамиз учун муқаддас даргоҳ уни авайлаб асраш ҳар бир талабанинг олий бурчи эканлигини англамоғимиз керак.

Шундан сўнг Физика-математика факультети «Камолот» ЁИХ бошланғич ташкилоти етакчиси Бойтемир Ризаев сўзга чиқиб ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб ўтди:

—Биз барчамиз ақлли, ўзлигимизни англаб етган, ўзимизни бошқара оладиган ёшдамиз. Юқорида таъкидлаганидек, бу муқаддас

даргоҳ бизга таълим-тарбия бериб келажақда ёш авлодни тарбияладиган тарбиячи қилиб етиштиради. Аммо орамизда баъзи бир тенгдошларимиз ўзларининг тарбиясизлигини намоён этмоқдалар.

Азиз тенгдошлар! Биз шундай мустақил, эркин, тинч, фаровон юрт фарзандларимиз. Бу дамларни ота-боболаримиз орзу қилишган. Шукрлар бўлсинки, ота-боболаримиз чеккан заҳматлар зое кетмади, аждодларимиз орзу қилган кунларда бизлар яшашимиз. Хукуматимиз биз ёшларга қанчадан-қанча имкониятлар эшигини очди ва юксак ишонч билдирди. Берилган имкониятлардан етарлича фойдаланиб, эл ишончини оқлаш-биз фарзандлар учун ҳам фарз ҳам қарз, деб ўйлайман. Шоядки юқоридаги сўзлардан айрим тенгдошларимиз ўзларига етарли хулосани чиқариб олсалар.

Зухра ИЗЗАТОВА,
физика-математика
факультети «Камолот» ЁИХ
бошланғич ташкилоти
етакчиси.

ЗИЁ ЧАШМАСИ

МУАССИС:

Абдулла Қодирий номидаги
Жиззах давлат педагогика
институтини

Бош муҳаррир: Абдукарим ШАРИПОВ

Редакцияга келган хатлар таҳлил
этилмайди ва муаллифларга
қайтарилмайди.

Муаллифлар фикри таҳририят
нуқтаи назаридан фарқланиши
мумкин.

Газета Жиззах вилоят Матбуот ва ахборот
бошқармасида 2006 йил 26 декабрда
06-017 рақами билан рўйхатга олинган.

Босишга топширилган
вақти — 19.00 Топширилди — 18.00
Навбатчи: М. Абдуллаев

Манзил: Ш.Рашидов шох
кўчаси, Абдулла Қодирий
номидаги Жиззах
Давлат педагогика институтини.

«Zamin Print» МЧЖ босмахонасида офсет усулида 5600
нускада босилди. Манзил: Жиззах шаҳри, Сайилжойи
кўчаси, 4-уй. Буюртма № 145. Shakt-A-3.